

Bijdragen Gemeentenuws 2023-6

1. Handreiking gemeenten: 'Hoe in gemeenten om te gaan met spanningen en polarisatie rondom het conflict in Israël en Palestijnse gebieden'

Het conflict in Israël en de Palestijnse gebieden is ook in de Nederlandse samenleving voelbaar. Gemeenten hebben hierin behoefte aan concrete en praktische tips om lokaal hierover het gesprek aan te gaan met inwoners, betrokken gemeenschappen en religieuze en maatschappelijke organisaties. Daarom heeft de Expertise-unit Sociale Stabiliteit (ESS) van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid [een handreiking](#) en een gespreksleidraad opgesteld.

Minister van Gennip: *"De gebeurtenissen in het Midden-Oosten brengen bij iedereen veel emoties teweeg. Verdriet, boosheid, onmacht. Uit ervaring weet ik hoe belangrijk het is om met elkaar in gesprek te blijven, naar elkaar te luisteren en de hand naar elkaar uit te steken. Mensen hoeven het niet met elkaar eens te zijn, maar er moet wel ruimte zijn voor gesprek. Zo bouwen we samen aan een sterke samenleving en zorgen we dat het conflict van daar ons hier niet verdeelt. Met praktische tips helpen we gemeenten dit lokaal vorm te geven."*

Verschillende fasen van spanningen en polarisatie

In sommige gemeenten is de spanning en polarisatie naar aanleiding van het conflict meer voelbaar dan in andere gemeenten. Daarom richt de handreiking zich op verschillende fasen: de rustfase, fase van ongemak, fase van onderhuidse spanningen en fase van openlijke incidenten/escalatie. Per fase is beschreven hoe gemeenten deze herkennen, welke vragen deze op kan roepen en aanbevelingen voor wat gemeenten kunnen doen.

Ondersteuning vanuit de ESS

De ESS denkt graag mee over vraagstukken op het gebied van maatschappelijke spanningen en polarisatie. Gemeenten of andere partijen die meer hierover willen weten, kunnen contact opnemen met ESS via ESS@minszw.nl. Tijdens kantoortijden is ESS ook bereikbaar via 070-3334555 om door te praten over wat er nodig is.

2. Energiefixers

Het kabinet heeft in 2022 en 2023 553 miljoen euro aan energiearmoedemiddelen beschikbaar gesteld voor gemeenten. Hiermee hebben gemeenten initiatieven ontplooid om woningen met kleine maatregelen energiezuiniger te maken. Energiefixers (ook wel energiecoaches of klimaatklussers genoemd) voeren dit werk uit. Zij helpen bewoners met advies over energie besparen en brengen waar mogelijk kleine verbeteringen aan. De energiefixer kan ook veel waarde hebben in het bieden van een luisterend oor, het signaleren van financiële zorgen en het doorverwijzen naar hulp en ondersteuning.

SZW voerde gesprekken met energiefixerorganisaties. Hieruit kwam de behoefte naar voren om ondersteunend communicatiemateriaal voor de huisbezoeken én trainingsmateriaal voor medewerkers te ontwikkelen. Dit materiaal is specifiek gericht op het hulp bieden bij financiële zorgen. Daarom heeft SZW, in overleg met BZK, het initiatief genomen om - in samenwerking met onder andere Milieucentraal, Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland, Geldfit en een aantal energiefixerorganisaties - een online toolkit te ontwikkelen. Natuurlijk hebben diverse energiefixerorganisaties (en gemeenten) al eigen materiaal. De toolkit kan hierbij aanvullend zijn.

In de [toolkit](#) zitten vier folders:

1. Meer grip op je (energie)rekening (in 4 talen)
2. Energiebesparende tips
3. Hulp bij Geldzorgen
4. Herkennen en signaleren.

Daarnaast zijn er een filmpje en een aantal podcasts beschikbaar.

3. Toolkit voorlichting energietoeslag 2023 uitgebreid met folders in meerdere talen

De toolkit energietoeslag 2023 bevat communicatieproducten gericht op de eenmalige energietoeslag 2023 en eenmalige tegemoetkoming energiekosten studenten. Organisaties kunnen deze producten gebruiken in hun communicatie om klanten, medewerkers of andere mensen in hun netwerk attent te maken op het bestaan van de energietoeslag. Dan gaat het zowel om de eenmalige energietoeslag 2023 als de eenmalige tegemoetkoming energiekosten studenten. Inmiddels is de folder vertaald naar het Engels, Frans, Duits, Turks en Arabisch. De toolkit is [hier](#) te vinden.

4. Makkelijker inzicht in recht op bijstand voor migranten, dankzij vernieuwde handreiking

Handreiking vernieuwd

Iedereen die in Nederland woont en gelijkgesteld kan worden met een Nederlander, kan aanspraak maken op bijstand op grond van de Participatiewet. Dit geldt zowel voor burgers van de Europese Unie (EU-burgers) als voor vreemdelingen uit derde landen (derdelanders). Een beroep op bijstand kan echter wel gevolgen hebben voor het verblijfsrecht.

In de praktijk blijkt dat het niet altijd duidelijk is wanneer er recht is op bijstand. Ook is niet altijd duidelijk wanneer en hoe de gemeente een melding moet doen bij de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND).

De handreiking waarin dit wordt uitgelegd is vernieuwd. Deze nieuwe handreiking is [hier](#) te vinden.

Nieuwe Werkwijze meldingen IND

Een belangrijke verandering is dat gemeenten de meldingen bij de IND nu digitaal kunnen doen. Wanneer de gemeente een uitkering verstrekt die zij bij de IND moet melden, dan kan dat via het online formulier 'Melding uitkering'. Deze digitale melding is sneller en voldoet aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Voor het gebruik van dit online formulier is eHerkenning nodig.

Het online meldformulier is te vinden voor gemeenten in het 'Portal Gemeente' te vinden, nadat de gemeente is ingelogd bij www.ind.nl.

Digitaal melden heeft de voorkeur. Als digitaal melden niet mogelijk is, mag de gemeente ook een ingevuld formulier 'bijlage 17d VV' gebruiken. Dit formulier voldoet ook aan de AVG. Meldingen via het 'Formulier IND' (bijlage 2 Handreiking uit 2017) neemt de IND na 1 januari 2024 niet meer in ontvangst.

5. Programma Schoolmaaltijden vanuit OCW

Het programma Schoolmaaltijden is in 2023 gelanceerd vanuit het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). Dit ministerie werkt hierin samen met het Rode Kruis en het Jeugdeducatiefonds. Het kabinet heeft besloten ook voor 2024 middelen ter beschikking te stellen voor de voortzetting van het programma. Voor het programma is in 2024 in totaal 166 miljoen euro beschikbaar. Scholen kunnen zich via www.schoolmaaltijden.nl nog steeds aanmelden. Met het programma kunnen scholen hun leerlingen ondersteunen met een extra maaltijd op schooldagen. Scholen kunnen kiezen voor het organiseren van een maaltijd op school of een boodschappenkaart voor thuis. De maaltijden zijn bedoeld voor scholen die de hulp het hardste

nodig hebben. Een school valt binnen de doelgroep wanneer tenminste 30 procent van haar leerlingen komt uit een gezin met een laag inkomen.

Boodschappenkaarten

De boodschappenkaarten zijn bedoeld voor individuele ondersteuning voor een maaltijd. De kaarten worden verstrekt aan ouders en verzorgers. Zij kunnen de kaarten inzetten in winkels die levensmiddelen verkopen.

Het programma werkt als volgt: een school geeft aan dat ze met de boodschappenkaarten wil werken. Vervolgens attendeert de school ouders en verzorgers erop om zich via de school aan te melden. Ouders en verzorgers die zich aanmelden, beantwoorden nog enkele aanvullende vragen. Hun inkomen doet er voor het recht op de boodschappenkaarten niet toe. Op de boodschappenkaarten staat een vast wekelijks budget van 11,50 euro per kind (met een maximum van 34,50 euro per week) om maaltijden van te kopen.

De ondersteuning met boodschappenkaarten binnen het programma Schoolmaaltijden lijkt op de ondersteuning vanuit de voedselbanken. Bij beide gaat het om tijdelijke – binnen het programma Schoolmaaltijden ook beperkte - ondersteuning in de kosten van levensonderhoud. Eerder riep de minister voor APP gemeenten al op om net als bij giften coulance te betrachten. Zij verzoekt gemeenten dan ook nogmaals om geen bijstandsrechtelijke maatregelen te nemen wanneer een bijstandsgerechtigde de boodschappenkaarten ontvangt.

6. Correctie vrijlating IOAW en IOAZ

In de Verzamelwet 2024 is per abuis een verkeerd bedrag opgenomen voor een vrijlating van een specifieke groep IOAW- en IOAZ-gerechtigden. Met dit bericht wijzen we gemeenten erop dat zij kunnen anticiperen op het wetsvoorstel (de Verzamelwet 2025) waarin dit wordt hersteld. Gemeenten kunnen dus nu al het correcte bedrag toepassen. Het gaat om mensen voor wie geldt dat zij

- een IOAW/Z-uitkering ontvangen, en
- behoren tot de doelgroep loonkostensubsidie, en
- in deeltijd werken, en
- in aanmerking kunnen komen voor de nieuwe (gedeeltelijke) vrijlating van arbeidsinkomsten (onderdeel B van artikelen XII en XIII van de Verzamelwet 2024).

Deze vrijlating is voor mensen met een algemene bijstandsuitkering per 2023 geregeld voor de Participatiewet. De [Wet uitvoeren Breed Offensief](#) (artikel 31, tweede lid, Pw) regelde dit. Per ongeluk is als maximaal vrijlatingsbedrag een nettobedrag genoemd. Dit had een brutobedrag moeten zijn. De IOAW en IOAZ hebben immers een bruto verrekeningssystematiek. Per 1 januari 2024 is het brutobedrag €264,14. De correctie van de vrijlatingen wordt geregeld in de Verzamelwet 2025. Gemeenten kunnen vooruitlopen en anticiperen op deze wijziging door het juiste bedrag te hanteren. Ook via de normenbrief, die uitgaat op 1 januari 2024, worden gemeenten geïnformeerd over de correcte hoogte van de vrijlating.

7. Stapsgewijze afschaffing loonkostenvoordeel oudere werknemer

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de afgifte van doelgroepverklaringen voor het Loonkostenvoordeel (LKV) oudere werknemer voor mensen met recht op een uitkering op grond van de Participatiewet, IOAW en IOAZ. In de communicatie richting werknemers en werkgevers is het belangrijk dat gemeenten rekening houden met de stapsgewijze afschaffing van het loonkostenvoordeel oudere werknemer.

Het kabinet kondigde namelijk in de [Kamerbrief](#) van 22 november jongstleden aan de bedragen van het LKV oudere werknemer te verlagen. Het gaat om een verlaging per 1 januari 2025 naar

€ 1,35 (is nu € 3,05) per uur met een maximum van € 2.600 (is nu € 6.000) per jaar. Daarnaast is het kabinet van plan het LKV oudere werknemer af te schaffen per 1 januari 2026. De verlaging en de afschaffing gaan gelden voor dienstbetrekkingen die ingaan op of na 1 januari 2024. Voor dienstbetrekkingen die voor die datum ingingen, gelden de voorgenomen verlaging en afschaffing van het LKV oudere werknemer niet; de werkgever heeft recht op de reeds geldende bedragen zo lang het recht op LKV oudere werknemer duurt.

Heeft een werknemer naast het LKV oudere werknemer ook recht op een doelgroepverklaring arbeidsgehandicapte werknemer en start de dienstbetrekking op of na 1 januari 2024, dan blijven de bedragen van het LKV arbeidsgehandicapte werknemer hetzelfde als ze nu zijn. Daarom heeft de werkgever mogelijk recht op een hoger en langer doorlopend bedrag aan loonkostenvoordeel als de werknemer een doelgroepverklaring arbeidsgehandicapte werknemer aanvraagt.

8. Vergoeding werkgeverslasten bij loonkostensubsidie per 1 januari 2024 ongewijzigd

De vergoeding voor werkgeverslasten bij loonkostensubsidie op grond van artikel 10d van de Participatiewet wijzigt per 1 januari 2024 niet.

Deze vergoeding wordt bepaald aan de hand van de vaststelling van de wettelijk verplichte werkgeverspremies voor een werknemer die het wettelijk minimumloon verdient in de marktsector. Het vastgestelde percentage wordt naar boven afgerond op een halve procentpunt. Uit de berekeningen volgt dat de vergoeding per 1 januari 2024 blijft gehandhaafd op 23,5 procent.

9. Wetsvoorstel werkvoorzieningen voor mensen met een visuele beperking

Op 21 november 2023 heeft de Eerste Kamer het wetsvoorstel 'Wijziging van de Participatiewet ten behoeve van de werkvoorzieningen voor visueel beperkten' aangenomen. Hiermee valt de uitvoering van de werkvoorzieningen voor visueel beperkte mensen niet langer onder gemeenten; het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) neemt deze over.

Terwijl ongeveer de helft van de mensen met een arbeidsbeperking niet op de arbeidsmarkt participeert, is dit bij mensen met een visuele beperking ongeveer twee derde. Het gaat hierbij om een beperkte doelgroep voor wie veelal gespecialiseerde expertise nodig is om deel te nemen op de arbeidsmarkt. Het voornaamste knelpunt is dat die expertise niet bij alle gemeenten beschikbaar is. UWV heeft veel expertise en ervaring met het beoordelen en verstrekken van noodzakelijke (technische) voorzieningen voor visueel gehandicapte mensen. Mensen met een visuele beperking uit de doelgroep van de Participatiewet kunnen op grond van dit wetsvoorstel een aanvraag voor een werkvoorziening indienen bij UWV. Op een vergelijkbare manier is vanaf 1 juli 2019 de tolkvoorziening gecentraliseerd.

In het wetsvoorstel vallen de volgende zaken onder werkvoorzieningen:

- vervoersvoorzieningen,
- meeneembare voorzieningen,
- hulpmiddelen.

Voor overige vormen van (arbeids)ondersteuning, zoals de bemiddeling naar werk en de inzet van een jobcoach, blijven mensen met een visuele beperking aangewezen op de gemeente waar zij wonen. Het wetsvoorstel treedt op 1 januari 2024 in werking. De gemeente beslist op aanvragen die die voor deze datum zijn ingediend; het UWV beslist op aanvragen die vanaf 1 januari 2024 worden ingediend.

10. Verlenging regeling Individuele Plaatsing en Steun (IPS) voor gemeenten

Op 1 maart 2023 trad de subsidieregeling voor IPS-trajecten voor de gemeentelijke doelgroep in werking. Deze regeling gaat uit van cofinanciering tussen rijk en gemeenten. Ze stimuleert gemeenten om uitkeringsgerechtigden met psychische aandoeningen via de re-integratiemethode Individuele Plaatsing en Steun aan werk te helpen. De besluitvorming bij de voorjaarsbegroting heeft geleid tot de volgende wijzigingen in deze IPS-regeling:

- een verhoging van het budget met 10,75 miljoen euro;
- een verlenging van de aanvraagperiode voor de subsidie, naast 2023 omvat die periode nu ook 2024.

Het budget dat eerder kwam te vervallen, komt daarmee opnieuw beschikbaar voor de IPS-subsidieregeling. Daarmee wordt recht gedaan aan het oorspronkelijk beoogde doel, namelijk de beschikbaarstelling van een budget van € 21,5 miljoen met een daarbij behorende aanvraagperiode van (nagenoeg) twee jaar.

Om genoemde wijzigingen door te voeren is een wijzigingsregeling opgesteld die per 1 november jongstleden in werking is getreden. Meer informatie over de wijziging van de IPS-Subsidieregeling is te lezen in de [Staatscourant](#).

11. VUM helpt gemeenten en UWV om hun dienstverlening aan werkzoekenden en werkgevers te verbeteren

Het matchen van competenties van werkzoekenden met openstaande vacatures is erg belangrijk voor zowel (arbeids)bemiddelaars, werkgevers als werkzoekenden. UWV en gemeenten vervullen hierin een belangrijke rol: zij beschikken namelijk over gegevens van werkzoekenden en vacatures. Op dit moment vindt uitwisseling van gegevens handmatig plaats. Het programma Verbeteren Uitwisseling Matchingsgegevens (VUM) zorgt er met een uitwisselingsvoorziening voor dat deze gegevens veilig, transparant en volgens de richtlijnen van de AVG met elkaar worden gedeeld. Hiermee draagt VUM bij aan de doelstelling om meer mensen aan betaald of onbetaald werk te helpen.

Pilots van start

De uitwisselingsvoorziening voor arbeidsbemiddelaars bevindt zich op dit moment in de pilotfase. Er worden pilots uitgevoerd in de arbeidsmarktregio's Achterhoek en Groningen en in de gemeenten Almere en Lelystad in samenwerking met UWV Werkbedrijf in de desbetreffende arbeidsmarktregio. In de pilots worden de uitwisselingsvoorziening, de gegevensstandaard en de architectuur beproefd. Het moment dat VUM landelijk gelanceerd wordt, komt steeds dichterbij.

Tips uitwisseling matchingsgegevens voor gemeenteambtenaren

Gemeenten kunnen met VUM aan de slag in de eigen arbeidsmarktregio. Voor gemeenten die dit willen, delen we graag enkele tips om dit zo soepel mogelijk te laten verlopen:

1. Agendeer VUM tijdens de overleggen in de eigen arbeidsmarktregio!
2. Bespreek met elkaar de impact van VUM op de samenwerkingsafspraken in de regio voor werkzoekenden- en werkgeversdienstverlening.
3. Check de gegevens van de kandidaten en vacatures. Zijn alle gegevens aanwezig en zijn de gegevens juist & actueel?
4. Vraag bij de eigen softwareleverancier na of zij op VUM zijn aangesloten. Neem VUM op in de eisen van de volgende aanbesteding.
5. Informeer collega's binnen de gemeente. Dan gaat het met name om collega's van Informatievoorziening, IT en Juridische Zaken.
6. Check matchingsgegevens.nl voor meer informatie over VUM en de toolkit.

Meer informatie over wat VUM precies inhoudt en wat het kan betekenen voor organisaties? Kijk op www.matchingsgegevens.nl

VUM is een samenwerking van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, VNG, UWV en ketenpartners op de arbeidsmarkt, zoals gemeenten.

12. Aanvullende middelen maatschappelijke begeleiding inburgering bekend (Wet inburgering 2013)

Gemeenten ontvangen via de decembercirculaire aanvullende middelen voor de maatschappelijke begeleiding van statushouders onder de Wet inburgering 2013. Deze zijn bestemd voor de begeleiding van inburgeraars die eerder ten onrechte niet waren meegenomen in de tellingen. Inmiddels is bekend om hoeveel personen per gemeente het gaat.

Het betreft statushouders die in de periode tussen 2017 en 2022 recht hadden op de maatschappelijke begeleiding. Deze personen zijn zichtbaar in het Portaal Inburgering van DUO en in het overzicht dat gemeenten kunnen downloaden. Personen voor wie DUO het recht heeft vastgesteld in mei 2023 en in september 2023 vallen onder deze aanvulling voor maatschappelijke begeleiding.

Oproep aan gemeenten

Het verzoek aan gemeenten is om te controleren of deze personen inderdaad begeleiding hebben gehad. Hebben ze die niet gehad, dan kunnen gemeenten met de betreffende inburgeraars in gesprek gaan om te bezien of er alsnog behoefte is aan de begeleiding.

Meer informatie

De lijst van het aantal betrokken statushouders per gemeente is te vinden op de [website van DUO](#), evenals aanvullende informatie over [maatschappelijke begeleiding](#). Bij vragen kunnen gemeenten bellen met DUO tijdens kantooruren via 050-599 9191.